

Ferdinandy György

A lányosajkú apát

Fenyvessy Jeromos költészete

*„Sok papír elpusztult,
Sok tinta elfogyott...”
(Arany János: A nagyidai cigányok)*

I.

Előljáró beszéd

Kis- vagy nagymonográfiát nem szokás úgymond jelentéktelen szerzők életművéről írni. Ha mégis belevág az ember, alaposan meg kell okolni a választását. Munkája szükségszerűen túl fogja lépni a műfaj kereteit, nem lesz belőle sem tanulmány, sem esszé. Kalandregény legfeljebb.

Bonyolítja a dolgom, hogy P. Fenyvessy Jeromos a maga idejében a nyugati magyar irodalom fontos személyisége volt. Kitűnő szervező és prédikátor, aki után egy tetemes (voluminózus) költői életmű maradt. Ilyen irányú munkásságától még egy regényes életrajzban sem lehet eltekinteni.

Arról nem is beszélve, hogy több mint fél évszázad után, mára első látásra inkább csak groteszk jelenségnek tűnik a korabeli méltatók által nagyra becsült „lányosajkú apát”. Mai kutatója tehát nem oszthatja meg olvasóival sem a felfedezés örömét, sem a mennybemenesztés felsőfokait.

Hogy akkor miért lát most napvilágot ez a munka? Mi indokolja az erőfeszítést? Ne keressünk rá alantás, irodalmon kívüli okokat. Végül is mosolyogni jó. Meg hát, van valami irodalmunkra jellemző hangulata (levegője) ennek a nosztalgikus napnyugati mesének. P. Fenyvessy Jeromos – akár tetszik, akár nem – jellegzetesen kelet-európai figura.

És még valami: ne akarjuk mindenáron eldönteni, hogy irodalmunk kalandos történetében ki a jelentékeny és ki a jelentéktelen.

*

A világháború végén, 1945. első hónapjaiban, a visszavonuló német egységeket a magyar honvédség és a polgári lakosság egy része is követte, makacsul bízva abban, hogy a Berlinben beharangozott „csodafegyver” megfordíthatja a hadiszerencsét, és sikerül kivenni az országból az előrenyomuló Vörös Hadsereget.

Ezek az úgynevezett „nyugatosok” Németországban telepedtek le a háború végén, és csak később széledtek szét a nagyvilágban. Az így létrejövő magyar emigráció érthető módon sehol sem hozott létre említésre méltó kultúrcentrumot, művészeti vagy irodalmi életet. Íróik alig voltak, és azok sem kívántak szerepelni

a levitézlett nemzeti szocializmus sajtóorgánumaiban. Nem véletlen, hogy – az *Új Látóhatár* kivételével – a nyugati magyar irodalom valamennyi fontos fóruma 1956 után született. Ekkor, a forradalom bukása után, az emigráció új hulláma hozta létre az intézményrendszert, amit ma, fél évszázad után, Illyés Gyula kifejezésével irodalmunk ötödik sípjának nevezünk.

Az 1956 telén Nyugatra emigráló íróársadalom azonban szó szerint sivatagba érkezett. „Megfertőzte őket a judeo-bolszevizmus!” – mondták róluk csalódottan az 1945-ös lefasisztázott „régiek”. A két tábor között nem is jött soha létre érdemi kapcsolat.

Ilyen környezetben született és működött immár évek óta a kölni székhelyű úgynevezett „Amerikai Magyar Kiadó”. A társaság, amelyet két évtizeden át tartott életben az alapító és szervező, Péter Fenyvessy Jeromos. Ez volt 1956-ig az egyetlen komoly anyagi háttérrel rendelkező kulturális ambíciójú magyar egyesület.

Az emigráció sok száz gittegyletének támadnak majd nálam avatottabb kutatói is. Én itt most a továbbiakban csak P. Fenyvessy Jeromos működésével foglalkozom.

*

1957 telén Franciaországban, a strasbourg-i egyetemen folytattam a forradalom idején félbeszakadt tanulmányaimat. Két évvel később tanári diplomát szereztem, és elvettem feleségül a diáklányt, aki segített lefordítani első szövegeimet.

Állást azonban nem találtam Galliában. Így kerültem Kölnbe, ahol nagynéném, frau Ninette Vitger révén a Ford Autógyárban helyezkedtem el. Ő, Ninette néni vitt el az Amerikai-Magyar Kiadóhoz. Huszonkét éves voltam, és beszéltem már németül valamennyire. Nyilván észrevette, hogy egy francia diplomás számára a Ford-gyár nem ideális terep.

A kiadónál Fenyvessy atya magántitkára fogadott. Nagy munkában van – mondta. A Péter úgy döntött, hogy kiadja Petőfi Sándor összes verseit. A saját neve alatt – tette hozzá – természetesen. Nyilván a szerzői jogok, a *copyright* miatt.

Emlékszem, azt hittem nem jól hallok.

– Nehogy őt is kisajátítsák a kommunisták! – magyarázta a pap. Otthon ugyanis – mint mondta – átírják, meghamisítják a klasszikusokat. Ma már csak itt kint, száműzetésben működik az egyetlen, a *tulajdonképpeni* magyar irodalom.

Ennyit, nem többet tudtam róla, amikor a Péter fogadott. Illatos emberke volt, kis termetű, pocakos. „A lányosajkú apát” – így emlegették őt a lexikonok. Később már elolvastam róla mindent, ami csak a kezembe akadt. Megtudtam, hogy nagy ember. Milliós példányszámban jelennek meg hitvédelmi munkái, mi több, magyar nyelven írott költeményei.

A fergeteges – a maga nemében egyedülálló – sikerre egyszerű volt a magyarázat. Németországban minden munkavállaló kötelező egyházi adót fizetett, és a munkába álló magyar menekültek adóját automatikusan ő, Fenyvessy atya kapta meg.

Miként gazdálkodott ezzel a pénzzel, nem tudom. Az Amerikai-Magyar Kiadó mindenestre ebből a nem kis bevételből született. Addig azt hittem, hogy a New York-i Claire Kenneth a legsikeresebb magyar író. Vagy a londoni humorista,

George Mikes. Most meg kellett tanulnom, hogy Fenyvessy Jeromos magasan felülmúlja ezeket.

De ne siessünk. Az atya csókra nyújtotta apró, párnás kezét, nénikém ecsetelte reménytelen helyzetemet. A lányosajkú apát pedig bólogatott és hümmögött.

Folyóiratot ad ki – magyarázta, amikor szóhoz jutott. A *Könyvbarátokat*. Most azonban szükségessé vált egy másik irodalmi szemle kiadása is. Nyugatra 1956 után sok ezer magyar munkásfiatal érkezett. Nekik szánta ezt a lelki kalauzt, amihez most szerkesztőt és munkatársakat keresett.

Egy pillanatra sem nézett rám, miközben beszélt. A burkolt ajánlatból nekem csak a szeme fehérje jutott. Nyilván látta már, hogy nem én vagyok az ő embere. Nem hiába írták róla, hogy „fehér reverendája alatt hordja kis fényképező masináját”. Mire szóhoz jutottam volna, már lefényképezett.

Az új folyóirat, az *Ifjúmunkás*, hamarosan nélkülem is megjelent. Még át is vette másodközlésre írásaimat. P. Fenyvessy nem akart magának ellenségeket. Én pedig továbbra is a Ford-gyárban töltöttem az akkumulátorokat.

P. S. A Páter kiadásában az évek során sok száz százalmas dilettáns között, néhány tisztességes író is megjelent. Többnyire olyanok, akik életük alkonyán még annak is örültek, ha kinyomtatva láthatják a nevüket.

II.

Fogyó érdeklődés

Személyes emlékeimet azokkal az adatokkal szeretném kiegészíteni, amelyekre rátaláltam munkám során. Ebben „*A nyugati végeken*” című tizenegy strófából álló hosszabb költeményével maga a poéta is segítségemre siet:

„Vámoscsaládon születtem...” – ezzel a bejelentéssel indul útjára a zengzet. Akkor, amikor „az első Nagy Háború lángolt” – és „a Sátán kereke népeket mángolt”.

Az ifjúkor állomásai Magyaróvár, Vasegerszeg, Ostffyasszonyfa. Majd:

„Fertőrákos. A püspökvár kastélya, / ahol laktunk, romantikus és méla.”

Sopron következik, „a bencés gimnázium, szelleme színmagyar breviárium”. Az édesapa:

„Kard és kakastollak szolgálatában, / a kötelesség megszentelt jármában.”

Csornára kerül, míg az ifjú: „matúra után, egy szép napon” szerzetes lesz: „Szombathelyre ment velem vonatom.”

Ennyi, semmi több. Még néhány Szegeden, Sopronban, Kassán született költemény jelzi, hogy a fiatal pap beutazza az országot a második világháború éveiben. Kolozsvár, Szentes, Csorna 1941 és 1945 között.

Költőnk legrészletesebb életrajzát Mérő Ferenc *Emigráns Magyar Irodalom Lexikona* nyújtja. Ez az Amerikai-Magyar Kiadónál, tehát a Páter kiadásában megjelent kétszáz oldalas mű több mint félezer, a nyugati diaszpórában írogató emigráns festői környezetében néhány írónak is helyet ad. Közöttük egy hosszú, hétoldalas esszével szerepel P. Fenyvessy Jeromos.

Bebizonyosodik itt, hogy a Páter 1915-ben Vámoscsaládon, Vas megye szívében született. Domonkos rendi szerzetes, Budapest, Zürich és Bonn egyetemeit látogatja, és tanulmányait Kölnben, Walbergben fejezi be.

Első költeményei a „Csillagunk” és a „Zászlónk” című diáklapban jelennek meg. Később azonban – a lexikon szerint – közöl a vidéki katolikus sajtó kiadványaiban is. A háború után a kivándorolt magyarság számára „*Sursum corda!*” – címen „emigrációs vademecumot” szerkeszt. A gyűjtemény tartalmáról nem tudunk, példányszáma azonban a lexikon szerint „*túllépi az egymilliót*”.

Nem célunk méltatni Mérő Ferenc dicshimnusznak beillő adathalmazát. Prózákat ír, színdarabokat, tanulmányokat. „Modern Juliánként” nyolc alkalommal jár szervező és előadókörúton öt világrész magyar központjaiban – „a magyar betű szolgálatában” – saját bevallása szerint.

A Lufthansa Légitársaság támogatásával ötmillió példányszámban jelenik meg „*Mit der Lufthansa in die weite Welt*” című útikönyve. „Csak kevés magyar író könyvelhet el magának ilyen világsikert” – összegez Mérő Ferenc irodalomtörténete.

Felsorolásra kerülnek ezután szerzőnk magyar és német nyelvű könyvei, amelyek – milliós példányszámuk ellenére – ma már jórészt fellelhetetlenek. És mindez – emlékezzünk, a lexikon 1966-ban jelenik meg! – mindössze P. Fenyvessy tizenöt évi termésére vonatkozik!

„Egyéniségének tükörképe a *Das Story Buch* lapjain ragyog a legverőfényesebben!” – összegez Mérő Ferenc.

Életének utolsó éveiről (a költő 1970-ben halt meg, alig ötvenöt évesen) későbbi kiadványokban kell keresnünk az adatokat. Ezek azonban egyre szűkszávúbbak. A *magyar emigráns irodalom* 1990-es magyarországi lexikonja például már csak egyetlen csonka hasábot szentel neki, ebben is a poétát „művészettörténésznek” nevezi. Az Akadémia 1994-es *Irodalmi Lexikonjában* pedig mindössze tizenöt sor jut P. Fenyvessynek.

Folytassuk? Borbándi Gyula teljességre törekvő emigráns irodalmi felmérésében (Budapest, 1992) egyetlen hasáb jut az életműre. (Borbándi a Mestert nemes egyszerűséggel szerkesztőnek és kiadónak nevezi.)

A legmegbízhatóbb adattár, „Fekete Márton” (Sárközi Mátyás) *Prominent Hungarians* című, több kiadásban megjelent emigráns adattára pedig költőnket meg sem említi.

Ebben – vétkes mulasztás! – követi őt a *Hungarian Literatur* Czigány Lóránt 1984-es angol nyelvű oxfordi alpműve is. Csakúgy, mint a *Kortárs Magyar Írók* 1989-es, a budapesti Magvetőnél megjelent kislexikonja.

A *Határon túli magyar irodalom* Béládi Miklós által szerkesztett kötete (Akadémiai Kiadó, 1982) ugyan említést tesz a kölni költőóriásról, de csak „szerkesztői és kiadói ügyességét” dicséri. Ez a „sikeres üzleti vállalkozás” elhomályosítja költői érdemeit.

Annál pedig mi sem természetesebb, hogy Szegedy-Maszák Mihály 2007-es *Irodalomtörténeteiből* (ebben is a 20. század közel ezeroldalas felméréséből) P. Fenyvessy Jeromos teljesen kimarad.

A *Magyar Katolikus Lexikon* (2013) az egyetlen, amely az új évezredben is szentel költőnknek egyoldalnyi méltatást. Azonban ez a kiadvány is elsősorban a páter „kimeríthetetlen pénzszerző ötleteit” dicséri, költészetéről nincsen egyetlen – se jó, se rossz – szava.

Sic transit gloria mundi. Alig fél évszázaddal fergeteges sikerei után P. Fenyvessy Jeromos irodalmi munkásságának – úgy tűnik – nyoma se marad. Végül is annak, aki többet szeretne tudni róla, az „*Aranyszív*”-hez, a válogatott versek kölni kiadásához kell visszanyúlnia.

Itt, a fülszöveg dixit, a pátert nem kell bemutatni az emigráció közönségének. Ezután mégis egy sűrű harmincoldalas *Függelék* foglalkozik vele. „Néhány lángocska a gyertyatartón”: idézetek névtelen – óvónők és plébánosok – leveleiből. Visszhangok a felekezeti sajtó helyiérdekű orgánumaiból, „színsugarak” magánnyilatkozatokból. „A te öreg Pista bátyádtól” és a „mártonhegyi Kedves Nővérektől.” Abban, hogy költőnkre „nagy jövő vár”, mindnyájan egyetértenek.

„Segítsetek velünk küzdeni a Hármashegy és az öt folyó országáért!” – ezzel a buzdítással búcsúzik a verseskötetet záró kiadói utóirat.

*

III.

Néhány elfogulatlan szó Fenyvessy Jeromos életművéről

P. Fenyvessy Jeromos nem csak a nyugati magyar közélet vezéregyénisége. Ez a nagyszerű szervező és lenyűgöző prédikátor vaskos életművet hagyott ránk. Vessünk egy pillantást erre a messzi idegenben született magyar költészetre.

Vizsgálódásunkat megkönnyítik, hogy a páter nem rejti véka alá szándékait. Mondanivalója, tanítása nyilvánvaló, úgyszólván valamennyi megszólalása tömény *ars poetica*.

„Az én szívem csak gyatra salakszív” – ezekkel a szavakkal indul az 1951-es válogatott versek kötete. „*Költői programom az aranyszív.*”

Enigmatikus program. Vajon mit jelent? Lássuk, mit nem:

„Az aranyszív nem érzelmi csömör. / Az aranyszív kemény, szilárd, tömör!”

Hogy mi még? „Csengettyű, kisharang, evangéliumos giling-galang... Nem talmi, nem hamis, jókedv-aranypiramis.”

A rejtvényt nem könnyű megfejteni. De hát, végül is „ember vagyok, titok vagyok...” – vallja egy másik önfeltáró költemény. „Egetverő, nagy problémák ezek” – folytatódik a mélyértelmű eszmefuttatás. „Tegnap még nem voltam, holnap már nem leszek.” (Embertitok)

Itt-ott, egy-egy jelzésértékű megállapítás: „Négy bérc magas ölen fakadt forrás vagyok!” P. Fenyvessy szereti az ilyen paradoxonokat „*Rajtuk*” (értsd: a négy bérccen) „*élem tán meg a szentté-avatást...*” Mert igen:

„Ember, magyar, pap és titkon költő vagyok, / Isten keblén fakadt szent álmaim nagyok.”

A szentté avatásnak azonban akadályai vannak. A „*Szívem*” című hatsoros elpanaszolja:

„A szívem érzékies húsdarab, / folyton-folyvást a lelkembe harap!”
Hogy mindez mit jelent? „Ne bibelődjünk földi szavakkal, töltődjünk meg égi zamattal!”

Az Első hóvirágok vallomása explicitebb:

„A pap, kiváltképp, ha szerzetes / magányos. Rab... / Akibe a magány foga harap!”
Hát igen, a magány. Ez a másik „érezékies húsdarab”.

*

Páter Jeromos energiái kiapadhatatlanok. Erejéből futja a hazafias költészet sziporkáira is. Költői indulása a Trianonban elszakított országrészek visszatérésének idejére esik:

„Magyar álmaim” – írja – „nagyok... / A magyar erős nemzet lesz hamar: / ezt hiszem. S így most már boldog vagyok!” (A Hernád)

Am ez a boldogság tiszavirág-életű:

„Párizsban új halál-békét írnak...” és mi „letiporva, jogfosztottan állunk, / külföldön nincs egyetlen barátunk.”

Majd a vérfagyasztó profécia:

„Szörnyű jövőendő vár ezért reánk, / Trianonnál is kisebb lesz hazánk!”

A végkicsengés azonban csak azért is a remény, hiszen:

„Ahhoz kétely nem fér, / Hogy a csillagpatkós Hadak útján / Diadalra visz majd bennünk is / A tizenmegy aradi hős vezér!”

Amúgy költőnknek megvan a véleménye a gyarló emberiségről:

„Ó, mily fájdalom!” – írja. „A népek az kell, ami csürhébb, bár lehet a szeretet agilisabb és fürgébb!”

És milyen időszerű ez a másik észrevétele is:

„Korunk csak politikával topolyázik, / míg az örök-szent-nagy problémáktól fázik...”

Később, a világháború éveiben, Jeromos atya sajnos nem folytatja ezt a közéleti költészetet.

*

A történelem viharai azonban nem ingatják meg hősünk rendületlen hitét, hiszen költészetének táplálója a külvilág eseményeitől független kozmikus szeretet. „Szociálisszívű szeretet”, hirdeti az Óda. Még akkor is, ha ebben a „szociális szeretetben” nem részesülhetnek csak a kiváltságos, a „saslelkű” emberek. Mert jaj:

„Vannak emberek, akik sasok, / Vonzzák őket az Örök Halmok”, ámde: „Vannak emberek, akik kulik, / földszagú, földálmú kis Rudik... / Azok királyóvéri emberek, / ezek rút proletár gyerekek.”

A különbség szembeszökő:

„...ki ugyanis idealista, / annál nem magas a bűn-lista... / Nem gyötri keshedt izomrákláz, / az égbolt tengerén vitorláz...”

„...Viszont a kuliknak nincsen szárnyuk. / Súlyos ólom és nehéz lábuk. / Testük van. Sorsuk kemény dió. / Törvényük: a gravitáció.”

Végül pedig a könyörgés:

„... Uram, küldj minél több sasembert, / apaszd le a nagy kulitengert!”

Csak találgatni lehet, hogyan (milyen módszerekkel) fogja az Úr ezt a „nagy kultigert” leapasztani.

Két megjegyzés: a későbbiekben kiderül, mit ért Örök Halmokon a költő. Érzékeny olvasó a Túró Rudi előképét is felfedezi ezeken az oldalakon. Az édeséget, amit manapság már élvezettel szopogathat minden rút proletár gyerek.

*

Számtalan jel mutat arra, hogy P. Jeromos a száműzetés éveiben, a messi idegenben is benne él kora nagy szellemi áramlataiban:

„Korunk lázaktól harmatos, vértől ázik / korunk sokat szaval, sokat sziporkázik / korunk üteme vadul vonagló ritmus, / ezer kérdés, ezer álom, ezer izmus...” (A mai kor balladája)

A magyar irodalom kincsestárából pedig bátran merít:

„Játszótársam akarsz-e lenni?” – teszi fel a kérdést. (Üzenet a Hanságból) Egy bizonyos Valér bácsinak pedig: „Csüngtünk ajkán, / mint gyümölcs a fán...” (Missziós emlék)

„A feldobott kő visszahull a földre” – állapítja meg a „Parancsnoki hídon”. „Mert visszavonzza törhetetlen törvényt.” A természet törvényei már csak ilyenek.

Költőnk szerénységét nem kell bizonyítanunk. „Gyatra az én zümmögésem” – vallja a „Kisbogárka az én szívem”. Szerencsére „Jó Istennek mégis tetszik, / ott fent dalként értékelik...”.

Persze, néha még a legnagyobbak is elbizonytalanodnak:

„Leütötték egyik lovamat, három parasztot” – sorolja a „Hárman sakkoznak”:

„Partnerem / óriási támadást csoportosít ellenem, / érzem: valahol elhibáztam.”

Mégis, csak azért is:

„...nagy, lendületes csatákban, / kőszál gyanánt, töretlen gerinccel álltam / koszorúmat remegve fonta / és csókkal tette Isten homlokomra! (Törpe és az óriás)

Remegve! A konklúzió szerény, de öntudatos:

„Csak levél voltam, s nem virág a faágon.” (Merengés)

Meglehet, ajánlott levél.

*

P. Fenyvessy ihletője, mint látjuk, a tárgyat kereső, égető, perzselő szeretet. „Költői programom az aranyszív!” Ez a szeretet-tézis, jóság-szintézis azonban nem egykönnyen talál magának terepet. „Gyönyörű legenda – rózsaluvas verenda” marad, ha tárgyat nem leli.

Az ellentmondás – úgy tűnik – feloldhatatlan. Mert az élet „rút, csúnya hullarac, ha nem folyik a testvágtyak ellen a harc” (A reflektorok visszanéznék).

„És nekem” – így a költő:

„Kékszemű leányszemek reflektorozzák végig az utamat / kutatják, mily intenzitású bennem az akarat?” (Kékszemű nefelejtsek).

A szerzetes pedig, tudjuk, „keresztre feszíti önmagát”. A szegénység és az engedelmisség fogadalmához a Szent Tisztaság társul, a legnehezebb, „hiszen friss húsba vág.” (Három szeg).

Az erőt könyörgő költemények hosszú sorát ihleti ez a reménytelen küzdelem. „Fehér, misztikus éjtszakákon” fohászodik az Isten-emberhez:

„Szerelmes mindenem! Rabszolgaként kérlek / Reveláld dogmaid égbenyúló vonalát... / Formás kebled gránátalma-ragyogását / Mert Te vagy a legjobb Jegyes a világon...” (Amor Sanctus).

Majd, ezúttal egy Madonna-képhez:

„Ha szemembe villan karcsú termeted, / s látom hófehér kebled / hogyan rezdülsz lágyan...” (Egy Madonna kép margójára).

Két kebel. A feszültség már-már elviselhetetlen, amikor *„lefojtott álmok, lezsinegezett vágyak”* keserű füstjéből felcsillan a remény:

„Olyan szomorú, sűrű senki voltam, / vergődő, kusza, korafáradt lélek, / de a Fiúk Városában... / újra nagyot lobbant bennem a láng: az Élet!” (Fiúk Városában).

Itt, a Fiúk Városában, végre kivirul a *„szeretet-tézis”*, ez a mindeddig csak *„gyönyörű legenda”*.

*

„A papi szív: / piros és meleg húsdarab, / mely sosem mar, sosem harap...” (A papi szív).

Ez a meleg húsdarab most már nem érzi bűnnek a szerelem édes érzeményeit:

„Amikor édes húsod mámorelborít, / és különös illata elragad, / úgy érzem: ez nem bűn, ezt szabad!”

A kérdés már csak ez: mi a bűn a gyarló emberek szemében? Két férfi szerelme?

„Nem akarok mást, mint csökvirágot szórni sárga / hajad szikrázó halmazára / s ajkad vérvégző borára / szomjazni könnyezve és sírva / szerelmesem!” (Alverna csúcán).

Avagy engedni a női nem csábításainak?

„Rozmaring kandikál a leánykák lelkén. / Piros-fehér-zöld szín virít szívük telkén...” (A lelkiélet víziója).

Van-e harmadik út? A Ligeti játszótéren sétáló költő elnézi, hogyan *„kacagnak a kicsiny embervirágok, ezek a csipogó, csacsogó fecskék”*, amint érzékletesen leírja a nyolcéves Csillának ajánlott *„Két játszótér”*, vagy az ugyancsak őt megszólító *„Szőke nimfa”*.

Zolika *„a Szűzanya kis vitéze, csurog arcáról a báj édes méze...”*. *„Ügyes, kedélyes és fürge”* ez a kisfiú, *„a kezében kis rózsafüzér remeg”*. Csábító, még akkor is, ha egyébként *„kissé elhízott kis mackó”*, hiszen *„kis szíve piros erény-zacsó”*. Mi több, *„aranszelence”*. Ezért aztán *„Zolika a fehér atyák kedvence”*. (Zolika).

Mint látjuk, Péter Fenyvessy rímei kifogástalanok. Ami a lényegét illeti, itt még egy lázas, nagybeteg kisfiú *„göndör, szép fejcskéje”* is lehet *„kacér”*!

„Az ajka csokoládé, a szíve méz, / gótoszlop-karcsú, mégsem csenevész!” (Cukorbaba).

Íme, a kör bezárult. A kozmikus szeretet megtalálta tárgyát. A Fiúk Városában fellobbant költőnkben a láng. Életre kelt egy gyönyörű legenda.

*

IV. Tanulságok

A „Fogyó adatok” közé nem vettük fel a P. Fenyvessy Jeromost ért politikai támadásokat. Civilizált környezetben a napi politikának az irodalomhoz kevés köze van.

Nem adtunk helyet az asztrológiai elemzéseknek sem, amelyek kiaknázzák, hogy Költőnk Hitler Adolf birodalmi kancellárral egy napon, április 20-án született.

Utánajártunk viszont annak, hogy Jeromos Páter emléke hogyan él tovább szülőfalujában, Vámoscsaládon. Kiderítettük, hogy édesapja, Fendrik Károly „a kard és kakastoll szolgálatában” csendőr őrmesterként szolgált ezen a településen, a Páter tehát ifjúkorában a Fendrik Jeromos Károly névre hallgatott.

Édesanyja leánykori neve Bognár Mária. Mindkettőjükről máig is tudnak ebben az apró Vas megyei faluban. Csak remélni lehet, hogy munkám felébreszti Fenyvessy atya emlékét, és ezzel újabb kutatások kiindulópontja lehet.

Van azonban még két időszerű, aktuális tanulság, amelyet Páter Fenyvessy közéleti tevékenységéből, valamint költészetéből levonhatunk. Egyrészt, a rendszerváltást követően, a cenzúra eltörlése után, sok száz mindaddig némaságra kárhóztatott versfaragó ragadott tollat és adta ki – magánkiadásban – rigmusait.

Ezek érthető okokból nem találtak maguknak követendő példaképet a 20. század elkötelezett irodalomtörténeteiben. Az ő számukra eszmény, ideál lehet a Kölni Költőóriás. A Nagy Előd, akire hivatkozni, akitől tanulni lehet. A Verselő Szerzetes, akinek több tucat ösztönös híve sétálgat a Könyv minden Ünnepeén a Vörösmarty téren.

Figyelmes elemző a papi nőtlenség, a cölibátus intézménye ellen is talál majd ebben a költészetben nyomós érveket.

A másik nagy tanulságot pedig – jellegzetes pannon tünet! – nem hajlandó levonni a magyar irodalmi élet. Nem tudjuk eltanulni a kölni előd szervezői és kiadói ügyességét, nem tudunk sikeres vállalkozásokat létrehozni, más szóval alkalmazni Páter Fenyvessy kimeríthetetlen pénzszerző ötleteit.

Ki az a bátor ember, aki ma öt svájci frank alaptőkével nekivágna egy idegen, ellenséges világnak, hogy néhány év alatt a magyar nyelvterület legnagyobb kiadóvállalatát alapítsa meg?!

Mindez azonban már túlmutat tanulmányom célkitűzésein. Reméljük, hogy lesz, aki továbbviszi az itt felvázolt gondolatmenetet.

Én itt ezúttal Páter Fenyvessy Jeromos, a Lányosajkú Apát igazságtalanul elfelejtett költői munkásságára kívántam felhívni a figyelmet. Mellesleg, *en passant*, egy festői figurára, akivel megajándékozott minket az Ötödik Síp, a nyugati magyar irodalom.